Lietas Nr.C20127214

S P R I E D U M S
LATVIJAS REPUBLIKAS VĀRDĀ
Liepājā 2017.gada 25.maijā

Kurzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija:
tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese R.VĪVA
tiesneši J.MAULIŅA un D.AKTUMANIS
ar tiesas sēdes sekretāri A.ORMANI

izskatīja atklātā tiesas sēdē sakarā ar /pers. A/ apelācijas sūdzību par Liepājas tiesas 2014.gada 28.aprīļa spriedumu civillietu /pers. A/ prasībā pret maksātnespējīgo AS "/Nosaukums/" par darba devēja uzteikuma atzīšanu par spēkā neesošu, atjaunošanu darbā, vidējās izpeļņas starpības un atlaišanas pabalsta piedziņu, daļā par neizmaksātās darba algas par laiku no 2013.gada 1.maija līdz 21.novembrim piedziņu.

Civillietu tiesas kolēģija

k o n s t a t ē j a :

2013.gada 28.decembrī /pers. A/ cēlis Liepājas tiesā prasību pret MAS "/Nosaukums/" par darba devēja uzteikuma atzīšanu par spēkā neesošu, atjaunošanu darbā un vidējās izpeļņas starpības un atlaišanas pabalsta piedziņu. Prasība pamatota uz Darba likuma 101.-104., 108., 112., 122., 124.-127.pantu.

Ar Liepājas tiesas 2014.gada 28.aprīļa spriedumu prasība apmierināta daļēji, grozīts darba līguma uzteikuma termiņš, nosakot, ka darba tiesiskās attiecības starp MAS "/Nosaukums/" un /pers. A/ izbeigtas pamatojoties uz Darba likuma 101.panta pirmās daļas 10.punktu ar 2013.gada 21.novembri, no atbildētāja par labu prasītājam piedzīta atlīdzība 78,78 EUR par darba piespiedu kavējuma laiku no 2013.gada 15.novembra līdz 2013.gada 21.novembrim. Prasība noraidīta daļā par darba līguma uzteikuma atzīšanu par spēkā neesošu, atjaunošanu darbā un atlīdzības piedziņu par darba piespiedu kavējuma laiku. Atstāta bez izskatīšanas prasība daļā par vidējās izpeļņas 3066,74 EUR un atlaišanas pabalsta 2642 EUR piedziņu. No atbildētāja par labu valstij piedzīta valsts nodeva un tiesas izdevumi.

Par minēto spriedumu /pers. A/ iesniedzis apelācijas sūdzību, pārsūdzot to pilnībā. Norāda, ka, noraidot prasību par dīkstāves rezultātā nesaņemtās naudas piedziņu, tiesa balstījusies tikai uz atbildētāja pārstāves paskaidrojumiem, nepieprasot rakstveida pierādījumus. Nav ņēmusi vērā prasītāja iesniegtos rakstveida pierādījumus, ka darba samaksa dīkstāves laikā būtiski samazinājusies.

MAS "/Nosaukums/" iesniedzis pretapelācijas sūdzību, pārsūdzot spriedumu daļā, ar kuru prasība apmierināta, norādot, ka tiesa nepamatoti piedzinusi vidējo izpeļņu par četrām darba dienām 78,78 EUR apmērā. Ja atlīdzība arī piedzenama, tad tā ir 76,04 EUR, jo tiesa, veicot aprēķinu, neizprotamu iemeslu dēļ vienā dienā rēķinājusi 8,31 stundu, nevis 8 stundas.

Izskatot lietu sakarā ar /pers. A/ apelācijas sūdzību un MAS "/Nosaukums/" pretapelācijas sūdzību, **Kurzemes apgabaltiesas** Civillietu tiesas kolēģija ar 2014.gada 28.augusta spriedumu prasību apmierinājusi daļēji, grozot darba līguma uzteikuma datumu, nosakot, ka darba tiesiskās attiecības starp pusēm ir izbeigtas 2013.gada 21.novembrī pamatojoties uz Darba likuma 101.panta pirmās daļas 10.punktu, no atbildētāja prasītāja labā piedzīta darba samaksa par laiku no 2013.gada 1.maija līdz 14.novembrim 2030,15 EUR, darba samaksa par darba piespiedu kavējuma laiku no 2013.gada 14.novembra līdz 21.novembrim 131 EUR un atlaišanas pabalsts 1981,50 EUR. Prasība daļā par darba līguma uzteikuma atzīšanu par spēkā neesošu, atjaunošanu darbā un darba algas piedziņu par darba piespiedu kavējuma laiku noraidīta.

Ar Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2014.gada 4.decembra rīcības sēdes lēmumu ierosināta kasācijas tiesvedība sakarā ar atbildētāja MAS "/Nosaukums/" kasācijas sūdzību par Kurzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2014.gada 28.augusta spriedumu prasības apmierinātajā daļā un sakarā ar prasītāja /pers. A/ kasācijas sūdzību par minēto spriedumu daļā par atlaišanas pabalsta piedziņu. Pārējā daļā kasācijas tiesvedību sakarā ar prasītāja /pers. A/ kasācijas sūdzību atteikts ierosināt.

Ar **Augstākās tiesas** Civillietu departamenta 2015.gada 11.februāra spriedumu Kurzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2014.gada 28.augusta spriedums atcelts daļā, ar kuru no atbildētāja prasītāja labā piedzīta darba samaksa par laiku no 2013.gada 1.maija līdz 14.novembrim, darba samaksa par darba piespiedu kavējumu no 2013.gada 14.novembra līdz 21.novembrim, kā arī atlaišanas pabalsts, un lieta šajā daļā nodota jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

Izskatījusi lietu atkārtoti sakarā ar /pers. A/ apelācijas sūdzību un MAS "/Nosaukums/" pretapelācijas sūdzību, **Kurzemes apgabaltiesas** Civillietu tiesas kolēģija 2015.gada 11.septembrī no MAS "/Nosaukums/" /pers. A/ labā piedzinusi neizmaksāto darba algu par laiku no 2013.gada 1.maija līdz 21.novembrim 1697,35 EUR un neizmaksātā atlaišanas pabalsta starpību 798,14 EUR.

Ar **Augstākās tiesas** Civillietu departamenta 2017.gada 25.janvāra spriedumu Kurzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2015.gada 11.septembra spriedums atcelts daļā, ar kuru no MAS "/Nosaukums/" /pers. A/ labā piedzīta neizmaksātā darba alga par laiku no 2013.gada 1.maija līdz 21.novembrim 1697,35 EUR, pārējā daļā spriedums atstāts negrozīts.

Izskatot lietu atkārti, Augstākās tiesas Civillietu departaments konstatējis, ka apelācijas instances tiesa spriedumā vispār nav pievērsusies darba samaksā ietilpstošo summu izvērtēšanai, lai noskaidrotu, vai strīdus periodā darba samaksa veikta atbilstoši Darba likuma 74.panta trešās daļas prasībām, bet aprobežojusies ar norādi, ka darba samaksas samazinājums pats par sevi uzskatāms par darbinieka tiesību aizskārumu. Atbilstoši Darba likuma 59.pantam darba samaksa ir darbiniekam regulāri izmaksājuma atlīdzība par darbu, kura ietver darba algu un normatīvajos aktos, darba koplīgumā vai darba līgumā noteiktās piemaksas, kā arī prēmijas un jebkuru cita veida atlīdzību saistībā ar darbu. Darba samaksa nav konstants lielums, bet var atšķirties dažādu faktoru ietekmē, tai skaitā, ja uzņēmumā ir iestājusies dīkstāve, kas saistīta ar maksātnespējas stāvokli. Lietā nav strīda, ka prasītājam dīkstāves laikā izmaksāta darba alga, kas aprēķināta par pamatu ņemot stundas likmi, kura bija pielīgta un netika samazināta dīkstāves laikā, taču pamatoti netika maksātas ietaupījuma prēmijas, kvalitātes prēmijas u.tml., jo ražošana uzņēmumā faktiski bija apturēta. Tādejādi secināms, ka apelācijas instances tiesa kļūdaini darba samaksā iekļāvusi darbiniekam izmaksājamās prēmijas, kas tika maksātas līdz dīkstāvei.

Novērtējot lietā esošos pierādījumus, pušu paskaidrojumus un apelācijas sūdzības motīvus, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka prasība pārsūdzētajā daļā par darba samaksas piedziņu ir apmierināma daļēji.

Kurzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2014.gada 28.augusta spriedums daļā ar kuru noraidīta prasība par darba līguma uzteikuma atzīšanu par spēkā neesošu un atjaunošanu iepriekšējā darbā, grozīts darba līguma uzteikuma datums, nosakot, ka darba tiesiskās attiecības starp pusēm ir izbeigtas 2013.gada 21.novembrī, kā arī 2015.gada 11.septembra spriedums daļā, ar kuru no MAS "/Nosaukums/" /pers. A/ labā piedzīta neizmaksātā atlaišanas pabalsta starpība 798,14 EUR ir stājušies likumīgā spēkā.

Lietā nav strīda par to, ka prasītājs 1997.gada 5.maijā pieņemts darbā par /amats/un sastāvēja darba tiesiskajās attiecībās ar akciju sabiedrību "/Nosaukums/" (1.sēj., lpp.9-10). 2003.gada 20.martā darba līgums papildināts, nosakot, ka no 2000.gada 19.maija /pers. A/ pilda 5.kategorijas /amats/(1.sēj., lpp.11-12).

Lietā nav strīda par to, ka 2013.gada 10.septembrī Liepājas tiesa pasludinājusi akciju sabiedrības "/Nosaukums/" tiesiskās aizsardzības procesa īstenošanu un apstiprinājusi tiesiskās aizsardzības pasākumu plānu, bet ar 2013.gada 12.novembra spriedumu lietā Nr.C20261213 izbeigts akciju sabiedrības "/Nosaukums/" tiesiskās aizsardzības process un pasludināts maksātnespējas process. Par administratoru maksātnespējas procesā iecelts H.Velmers (1.sēj., lpp.71-75).

Maksātnespējīgās akciju sabiedrības "/Nosaukums/" administrators Haralds Velmers 2013.gada 12.novembrī pieņēmis lēmumu Nr.3, sākot no 2013.gada 14.novembra pakāpeniski uzteikt uzņēmumā strādājošo darbinieku darba līgumus (1.sēj., lpp.76).

2013.gada 12.novembrī sastādīts prasītāja darba līguma uzteikums, kurā norādīts, ka sakarā ar atbildētāja likvidāciju un ar to saistītajiem reorganizatoriskajiem pasākumiem uzņēmumā, prasītājam ar 2013.gada 14.novembri tiek uzteikts darba līgums saskaņā ar Darba likuma 101.panta pirmās daļas 10.punktu, jo tiek likvidēts darba devējs (1.sēj., lpp.12).

Kā norādīts iepriekš, atbildētāja darba tiesiskās attiecības ar prasītāju atzītas par izbeigtām ar 2013.gada 21.novembri.

Prasītājs pieteicis vairākus mantiska rakstura prasījumus, lūdzot piedzīt vidējās izpeļņas starpību par laiku no 2013.gada 1.maija līdz 21.novembrim 3066,74 EUR, atlaišanas pabalstu 4 mēnešu vidējās izpeļņas 2642 EUR apmērā un atlīdzību par darba piespiedu kavējuma laiku (1.sēj., lpp.109, 180-181, 2.sēj., lpp.50). No minētajiem prasījumiem neizlemts palicis prasījums par vidējās izpeļņas piedziņu.

Maksātnespējas likuma 73.panta otrā daļā noteiktā termiņā, kas konkrētā gadījumā ir līdz 2013.gada 13.decembrim, prasītājs nav pieteicis kreditora prasījumu (1.sēj., lpp.28-32), bet pieteicis nenodrošinātā kreditora prasījumu 2014.gada 25.aprīlī par summu 5708,74 EUR, kuru administrators ar 2014.gada 14.maija lēmumu Nr.155 daļēji atzinis. Minētais lēmums ar Liepājas tiesas 2014.gada 20.jūnija lēmumu atcelts, uzdodot administratoram atkārtoti izvērtēt minēto prasījumu. 2014.gada 1.jūlijā administrators pieņēmis lēmumu Nr.162 par kreditora prasījumu daļēju neatzīšanu. Līdz ar to kreditora prasījums atzīts daļēji - 209,52 EUR apmērā. Izskatot prasītāja kā kreditora sūdzību par administratora lēmumu, tiesa to noraidījusi (1.sēj., lpp.174-179).

No 2013.gada 9.maija AS "/Nosaukums/" izpilddirektora rīkojuma Nr.64 "Par darba režīmu rūpnīcā" redzams, ka uzņēmums tiek pārvests dežūrrežīmā un uzņēmuma ražošanas cehos darbs tiks turpināts dežūrrežīmā. Rīkojumā noteikts, ka nedēļas darba dienās cehos strādājošajiem tiks noteikts darbs pēc grafikiem un darba uzdevumiem, bet brīvdienās tiks noteikta kārtība, kādā notiek ēku un iekārtu uzraudzīšana. Konkrēti /nosaukums/ ceham tika noteikts pabeigt pasūtījumu izpildi līdz 2013.gada 24.maijam (1.sēj., lpp.39).

Tiesas kolēģija ņem vērā, ka no 2013.gada 10.maija uzņēmumā bija izveidojusies situācija, kad saimniecisko darbību nevarēja nodrošināt pilnā apjomā, bet 2013.gada 12.novembrī, izbeidzot tiesiskās aizsardzības procesu un pasludinot maksātnespēju, uzņēmuma saimnieciskā darbība vēl vairāk sašaurinājās un vispār kļuva neiespējama.

Maksātnespējas likuma 6.pantā noteikts, ka maksātnespējas procesa ietvaros piemērojami tādi pasākumi, kas ļauj saistības, kuras uzņēmies parādnieks, izpildīt lielākā apmērā, ievērojot efektivitātes principu, ka procesa ietvaros piemērojami tādi pasākumi, kas ļauj ar vismazāko resursu patēriņu vispilnīgāk sasniegt procesa mērķi. Administrators, pildot likumā noteiktos pienākumus, veicis organizatoriskus pasākumus, tostarp, uzteicot darba līgumus ar uzņēmuma darbiniekiem.

Maksātnespējas likuma 4.panta pirmajā daļā noteikts, ka juridiskās personas maksātnespējas process ir tiesiska rakstura pasākumu kopums, kura ietvaros no parādnieka mantas tiek segti kreditoru prasījumi, lai veicinātu parādnieka saistību izpildi. No minētā izriet, ka uzņēmuma maksātnespēja ir īpašs uzņēmuma stāvoklis un tiesiska rakstura procedūru kopums, kas norit ar mērķi pēc iespējas pilnīgāk apmierināt kreditoru prasījumus no maksātnespējīgā uzņēmuma mantas. Šis īpašais uzņēmuma stāvoklis tiek konstatēts ar tiesas spriedumu brīdī, kad tiek pasludināta uzņēmuma maksātnespēja. Tādējādi, maksātnespējas procesa ietvaros bieži vien nav piemērojami vispārējie nosacījumi un principi dažādu tiesisku darbību veikšanai.

Tiesas kolēģijai nav pamata apšaubīt, ka uzņēmums strīdus periodā atradās likvidācijas procesā, jo tika tirgota uzņēmumam piederošā manta (ēkas), pakāpeniski atlaisti darbinieki, atbildētāja darbības atjaunošana nav iespējama, ražošana apturēta kopš 2013.gada maija.

Prasītājs laika periodā no 2013.gada maija līdz 2013.gada 21.novembrim savus tiešos darba pienākumus pilnā apmērā neveica, bet tika nodarbināts darbos pēc izdotajām pavēlēm. To apstiprina arī 2015.gada 31.augustā atbildētāja pārstāvja Kurzemes apgabaltiesā iesniegtās prasītāja algas lapiņu kopijas par laiku no 2012.gada janvāra līdz 2013.gada novembrim ieskaitot (2.sēj., lpp.72-73).

Tiesas kolēģija atzīst par nepamatotu prasītāja apgalvojumu, ka, izlemjot strīdu, piemērojama Darba likuma 57.panta otrā daļa, kas nosaka, ka par darba līgumā neparedzētu darbu veikšanu darba devējam ir pienākums izmaksāt atbilstošu darba samaksu, kuras apmērs nedrīkst būt mazāks par darbinieka iepriekšējo vidējo izpeļņu, jo darba līgumā neparedzētu darbu veikšana, par ko nav samaksāts, netiek konstatēta.

Bez tam, no lietā esošajām algas lapiņām redzams, ka arī dežūrrežīma laikā prasītājam izmaksātas dažādas piemaksas.

Kā norādījis Augstākās tiesas Civillietu departaments 2017.gada 25.janvāra spriedumā, izvērtējams jautājums, vai laika posmā no 2013.gada 1.maija līdz 2013.gada 21.novembrim prasītājam ir izmaksāta darba samaksa, ievērojot Darba likuma 74.panta trešās daļas prasības.

Darba likuma 75.panta pirmā daļa (redakcijā līdz 2015.gada 1.janvārim) noteica, ka visos gadījumos, kad darbiniekam saskaņā ar šo likumu izmaksājama vidējā izpeļņa, tā aprēķināma par pēdējiem sešiem mēnešiem no darba algas, no normatīvajos aktos, darba koplīgumā vai darba līgumā noteiktajām piemaksām, kā arī no prēmijām.

Ar spēkā stājušos spriedumu lietā noteikts, ka prasītāja atlaišanas diena ir 2013.gada 21.novembris.

No darba samaksas aprēķina dīkstāves laikā redzams, ka prasītājam algas lapiņās aprēķināta darba alga kā 5.kategorijas /amats/, taču administrators atzinis, ka prasītājs ilgstošu laika posmu pirms uzņēmuma dīkstāves pildījis 6.kategorijas /amats/pienākumus, tādēļ par dīkstāves periodu prasītājam izmaksājamā naudas summa sastādīja 2820,46 Ls, nevis 2723,19 Ls. Tādējādi izveidojusies viņam neizmaksātās algas starpība 97,27 Ls, jeb 138,40 EUR (1.sēj., lpp.156, 2.sēj., lpp.74, 124-125).

2014.gada 24.februāra vēstulē prasītājam atbildētāja administrators norādījis, ka saskaņā ar uzņēmuma finansiālajām grūtībām darbiniekiem par 2013.gada oktobri izmaksāti 50 % no darba algas, savukārt par novembri darba algas nav izmaksātas vispār (1.sēj., lpp.96).

No 2014.gada 10.janvāra Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras izziņas par apdrošinātās personas iemaksām no 2012.gada janvāra līdz 2013.gada novembrim redzams, ka laika periodā, kad uzņēmums darbojās dežūrrežīmā no 2013.gada maija līdz novembrim prasītājam izmaksātā darba

alga pa mēnešiem atšķiras. Izmaksātā alga maijā sastāda 603,60 EUR ar katru nākamo mēnesi samazinoties - jūnijā izmaksāts 408,24 EUR, jūlijā 342,57 EUR, savukārt augustā palielinās uz 454,29 EUR, septembrī 310,76 EUR, oktobrī 423,96 EUR, taču novembrī izmaksāts 1331,34 EUR. Minētais sakrīt arī ar atbildētāja administratora 2014.gada 25.februāra izziņu par prasītāja darba samaksu šajā laika periodā (1.sēj., lpp.78).

Taču tā kā administrators 2015.gada 11.martā un 2017.gada 17.janvārī atzinis, ka darbiniekam izmaksātā darba alga aprēķināta pēc zemākas kategorijas, nekā tā, pēc kuras pildīti darba pienākumi, tad atbildētājam izmaksājamā alga 2013.gada maijā sastādīja 620,14 EUR, jūnijā 423,94 EUR, jūlijā 355,75 EUR, augustā 471,20 EUR, septembrī 322,71 EUR, oktobrī 440,26 EUR, taču novembrī bija jāizmaksā 1379,15 EUR, ko sastāda atlaišanas pabalsts 1225,48 EUR un maksa par apmaksātajām brīvdienām 153,67 EUR. Līdz ar to neizmaksātās darba algas starpība sastāda 138,40 EUR (4013,15 EUR bija jāizmaksā, savukārt izmaksāti 3874,75 EUR).

No atbildētāja administratora 2017.gada 17.janvāra aprēķina izriet, ka prasītājam aprēķināta darba samaksa Ls 1,35 par faktiski nostrādāto stundu (2.sēj., lpp.125).

Ja dežūrrežīma laikā prasītājs netika nodarbināts savā darba vietā, viņam tika piešķirtas apmaksātas brīvdienas. Ja prasītājs atradās savā darba vietā un veica darbu, viņam tika saglabāta noteiktā darba samaksa pēc bijušā nolikuma par darba samaksas organizāciju, kura ietvēra – noteikto stundu tarifa likmi, patstāvīgās piemaksas par papilddarbu, nakts darbu virsstundu un darbu svētku dienās u.c. piemaksas un prēmijas. Minēto apstiprina algas lapiņas un darba samaksas aprēķins dīkstāves laikā (2.sēj., lpp.72-74).

Tādējādi no atbildētāja par labu prasītājam piedzenama neizmaksātā starpība par laiku no 2013.gada maija līdz 21.novembrim 138,40 EUR apmērā, bet pārējā daļā prasība par vidējās izpeļņas starpības piedziņu ir noraidāma.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 8., 97., 193., 194., 204.[1], 430., 432., 434.pantu Civillietu tiesas kolēģija

n o s p r i e d a :

/pers. A/ prasību pret maksātnespējīgo akciju sabiedrību "/Nosaukums/" par vidējās izpeļņas starpības piedziņu **apmierināt daļēji.**

Piedzīt no maksātnespējīgās akciju sabiedrības "/Nosaukums/", reģ.Nr./reģistrācijas numurs/, par labu /pers. A/, personas kods /personas kods/, vidējās izpeļņas starpību 138,40 EUR (viens simts trīsdesmit astoņi *euro* un 40 centi), pārējā daļā /pers. A/ prasību noraidīt.

Noteikt maksātnespējīgai akciju sabiedrībai "/Nosaukums/", termiņu sprieduma labprātīgai izpildei desmit dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Spriedumu var pārsūdzēt 30 dienu laikā Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Kurzemes apgabaltiesā.

Pilns spriedums sastādīts 2017.gada 31.maijā.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese R.Vīva
Tiesnese J.Mauliņa
Tiesnesis D.Aktumanis